

Adviesraad Sociaal Domein
Postbus 17
7240 AA LOCHEM
info@adviesraadlochem.nl

Lochem, 10 januari 2024

Ons Kenmerk : 2024001
Uw Kenmerk : 2023-289995
Betreft : **Advies op het
Uitvoeringsprogramma Armoedebestrijding Schuldhulpverlening**

Aan : College van B&W van de Gemeente Lochem via info@lochem.nl
Cc : Gemeenteraad via griffie@lochem.nl;

Geacht College,

Op 14 december 2023 hebben wij de adviesaanvraag ontvangen. Wij hebben deze aanvraag in behandeling genomen en zijn tot het volgende advies gekomen:

Het is voor een deel een vervolg op ons advies aan het college van 14 juli 2023 over het beleidskader Schulddienstverlening, deze is terug te lezen via <https://www.adviesraadlochem.nl/onderwerpen/adviezen-en-documenten>

In de samenvatting is te lezen dat de gemeente meer preventief wenst te werken en dat zij de inwoners met schulden eerder in beeld willen hebben. De focus van het uitvoeringsprogramma ligt daarom op preventie. Dit uitgangspunt juichen wij toe.

De acties worden in 4 sporen nader uitgelegd. Hieronder onze opmerkingen en aanbevelingen.

Spoor 1 gezamenlijke aanpak.

Wat betreft de gezamenlijke aanpak bent u al eerder, met de oprichting van het platform Minimabeleid een goede weg ingeslagen. Via dit platform kunnen signalen en ideeën voor maatregelen naar boven komen.

Wij denken dat het heel belangrijk is om een overzicht van alle voorzieningen op het thema armoede en schulden te hebben. Eenieder die een probleem signaleert (zoals huisartsen/werkgevers) kan dan gericht doorverwijzen.

Armoede en schulden hebben een duidelijk effect op de gezondheid, zoals terecht ook opgemerkt wordt. Zo leiden armoede en schulden vaak tot langdurige stress. Die stress heeft een directe impact op de mentale en fysieke gezondheid. Mensen met geldzorgen komen hierdoor vaker dan gemiddeld op het spreekuur bij de huisarts. Door vroeg te signaleren in de huisartsenpraktijk kunnen mensen met ziekmakende financiële problematiek eerder geholpen worden.

Aanbevelingen:

Onzes inziens is een overzicht verstrekken van alle voorzieningen op het thema armoede en schulden een 1ste stap, maar er is meer nodig, namelijk structureel gesprekken voeren met huisartsen en werkgevers, zodat dit probleem niet van de agenda verdwijnt.

Mogelijk kan een gesprekshandreiking of signaalkaart over dit onderwerp ook bij de huisartsen/werkgevers/bedrijfsartsen onder de aandacht worden gebracht. Samen bieden de twee middelen professionals een praktisch en compleet hulpmiddel om goed voorbereid het gesprek aan te gaan met mensen bij wie zij geldproblemen vermoeden. Ook kunnen de praktijkassistente en de praktijkondersteuner een belangrijke rol vervullen. Verder kan een aanspreekpunt binnen de gemeente voor verschillende instanties zoals scholen, werkgevers en huisartsen ook heel handig zijn. Er zal sneller contact opgenomen worden, wanneer je weet bij wie je moet zijn.

De inzet van ervaringsdeskundigen en mensen die dicht bij de betreffende burger/het gezin staan zal vaak niet eenvoudig zijn, maar kan wel heel effectief zijn.

Wij delen het voornemen om het netwerk door te ontwikkelen, zoals omschreven staat op pagina 5 onder acties.

Spoor 2. Werk en inkomen

Wij zijn blij te lezen dat er aandacht is voor de nieuwe doelgroep namelijk de zo genoemde 'werkende armen'. Dit in aansluiting op de aanbeveling onder spoor 1. Werkgevers hebben een sleutelpositie om werknemers met schulden of financiële stress te helpen.

Als een werkgever dat doet levert dat winst op voor de werknemer maar ook voor de werkgever. Want financieel fitte werknemers zijn productiever en minder vaak ziek.

Aanbevelingen:

In gesprek gaan met de werkgevers en een signaalkaart (financieel administratieve signalen) aan werkgevers (HR-managers, bedrijfsmaatschappelijk werkers) in Lochem overhandigen. Het is belangrijk dat werkgevers het gesprek aangaan, als werknemers bijv. regelmatig verzoeken om meer uren te werken, of een hoog (en vaak) ziekteverzuim hebben, of een verzoek indienen om uitbetaling van de vakantiedagen of loonbeslag, enz. Signalen op de werkvloer kunnen zijn concentratieprobleem, vaak te laat komen enz. Ook ondersteuners van ondernemers (denk aan boekhouders, adviseurs) kunnen deze kaarten onzes inziens goed gebruiken. Het NIBUD werkt met deze kaart(en) en deze zijn te bestellen voor onder andere de werkgevers in Lochem.

De adviesraad deelt de visie ten aanzien van een proactieve uitvoering door bijvoorbeeld vereenvoudiging van de aanvraag, het in te stellen maatwerkbudget, het actief aanbieden van hulp en proactieve communicatie. Bovendien zorgt het regelmatig verstrekken van informatie over regelingen en dergelijke in de plaatselijke huis aan huis bladen ervoor dat een en ander onder de aandacht komt. Verwacht mag worden dat deze maatregelen de mate van niet-gebruik zullen doen dalen. Ook hier geldt weer het slechten van barrières vanwege taal of welke handicap dan ook veel van de uitvoerenden zal vragen.

Integrale aanpak:

Wij hebben al eerder gemeld (zie advies 14-7-2023) dat er meer regie nodig is om een integrale schulddienstverlening mogelijk te maken. De gemeente wenst de regierol te verstevigen. Wij juichen het toe dat de processen herzien worden om de integrale aanpak te versterken.

Onder de mens staat centraal lezen wij dat inwoners zich op verschillende manier kunnen melden, bij het Budgetadviescentrum, 't Baken of direct bij de Stadsbank Oost Nederland (SON) of het Regionaal Orgaan Zelfstandigen (ROZ).

Aanbevelingen:

Meldingen voor de Participatiewet, Wmo, Jeugdwet, Sociaal team, Schuldhulpverlening op één plek digitaal laten binnenkomen. Van daaruit met afgevaardigden van de diverse teams de hulpvraag beoordelen/ bespreken en doorzetten naar de diverse behandelaars/ specialisten. De gemeente kan vanaf de start van de melding een en ander registreren en integraal beoordelen. Onder meer de gemeente Soest werkt op deze wijze.

Bij een melding voor schuldhulpverlening (SHV) is het nodig dat de mensen op de juiste plek zitten. Het SON verzorgt de intake. Wij vragen ons af of samenwerken en een integrale aanpak voldoende in het DNA van de intaker van SON of ROZ zit. Bij een melding voor SHV komt vaak naar voren komen dat er meerdere samenhangende problemen zijn op het gebied van maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp. De regiehouder zorgt ervoor dat de aanpak in goede banen wordt geleid. Een goed onderzoek naar de oorzaak van de problemen is nodig om vervolgens een plan van aanpak te kunnen maken.

Wij adviseren om, indien mogelijk, het proces zodanig in te richten dat de regie bij de gemeente komt te liggen. Daarmee is de integrale aanpak onzes inziens meer geborgd.

Spoor 3: onderwijs en basisvaardigheden

Jongvolwassenen hebben meer dan andere leeftijdsgroepen beperkte kennis van financiële zaken, waaronder het oplossen van financiële problemen. Vanaf de 18-jarige leeftijd dragen zij wel financiële verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld voor het betalen van de zorgverzekering. Daarnaast kunnen ze ook verplichtingen aangaan in de vorm van abonnementen, contracten en leningen.

Aanbevelingen:

Wij hebben op 14-7-2023 reeds geadviseerd om preventie door te trekken naar de jeugd en het onderwijs. Er zijn lesprogramma's ontwikkeld speciaal voor basisscholen en middelbaar onderwijs. Wij zouden graag zien dat hier meer aandacht naar uitgaat. Bovendien zouden wij graag zien dat jongeren met een kwetsbare achtergrond meer begeleiding krijgen tijdens hun onderwijs/ loopbaan.

4. Ouder en kind intergenerationale armoede.

Hier ligt een belangrijke relatie met spoor 3. Pilot maatjesprojecten spreekt ons zeer aan, zoals Schuldhulpmaatje. Een Schuldhulpmaatje kan werken als aanvulling op de professionele schuldhulpverlener of kan professionele SHV voorkomen. De aanpak richt zich erop mensen met financiële problemen in een zo vroeg mogelijk stadium te bereiken. Maar intergenerationele armoede gaat over veel meer dan alleen maar geld. Gezinnen die financieel moeten overleven hebben veel last van stress, hebben vaak een minder goede gezondheid, bewegen minder, eten ongezonder. Regelmatig is er sprake van beperkte basisvaardigheden. Kinderen die opgroeien in een omgeving waar armoede en kansongelijkheid van generatie op generatie worden overgedragen kunnen wel wat extra hulp gebruiken.

Aanbevelingen:

Met gidsen/maatjes/ervaringsdeskundigen proberen de armoede te doorbreken. Zij komen bij de mensen thuis. Generatiearmoede is een hardnekkig mechanisme en het doorbreken van de generatiespiraal is lastig. Het is nodig om iemand in te zetten die een ander perspectief biedt, die toegang biedt tot hulpbronnen die je vanuit jouw gezin of familie niet kent en die dit doet zonder hoge verwachtingen. Gidsen/ maatjes spelen een belangrijke rol bij het zien en krijgen van kansen en zij maken dat iemand ook stappen durft te zetten.

Slot:

Complimenten voor het uitvoerige en diverse pakket van maatregelen. Het uitvoeringsprogramma Armoedebestrijding en Schuldhulpverlening ziet er heel goed uit, maar het kan naar onze mening op enkele punten nog beter.

Er blijft veel werk aan de winkel: in het 3^e kwartaal van 2023 zijn de betalingsachterstanden volgens Divosa landelijk weer toegenomen. Ook blijkt dat relatief meer jongeren in problematische schulden gekomen zijn.

Onze aanbevelingen zouden mede kunnen bijdragen aan het verminderen van de armoede en zorgen mede voor een gewenste omslag naar een meer proactieve en mensgerichte schuldhulpverlening. Als bij de geplande evaluatie in 2025 zoveel mogelijk partijen betrokken worden, kan dit wellicht nog tot een verfijning van dit mooie programma leiden.

Met vriendelijke groeten,

N. Swen-Fischer
Voorzitter ASDL